

ואתחנן

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדר נבנצל שליט"א

משה רבינו אומר לבני ישראל: "וַיְדַעְתָּ כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנָּאֵמָן שְׁמוֹ הַבְּרִית וְהַזֶּסֶד לְאֵהָבֶיךָ וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלְפֵי הָדֹר" (דברים ז, ט) דהיינו: הקב"ה אינו ממחר לשלם שכרם של צדיקים לאלתר אלא שהוא פורש את זכותם לטווח של אלף דור. יוצא אפוא שאנחנו נהנים כעת מזכותם של אבותינו, אברהם יצחק ויעקב; תשלום שכר פועלם מהווה זכות קיום עבורנו הבנים. לעומת זאת: "וּמִשְׁלָם לְשִׁנְאָיו אֵל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ לֹא יֵאָזֵר לְשִׁנְאוֹ אֵל פָּנָיו יִשְׁלָם לוֹ" (שם י) כלומר הקב"ה משלם לרשע את שכרו 'אל פניו', דהיינו "בחיי מושלם לו גמולו הטוב כדי להאבדו מן העולם הבא" (רש"י שם) הוא אינו מאחר את התשלום על המעשים הטובים שהרשע עושה בחייו.

מסביר מו"ר הרב נבנצל שליט"א: זהו אחד התירוצים על השאלה הידועה מדוע צדיק ורע לו ורשע וטוב לו; פעמים שהצדיק נכשל בעבירה מסוימת והוא חייב לשלם עליה, מה עושה הקב"ה? הוא פשוט גובה את החוב ממנו בייסורים בעולם הזה על מנת להעניק לו את שכרו מושלם בעולם הנצח.

לעומתו הרשע עשה מספר מצוות ומעשים טובים שבגינם מגיע לו שכר, ומה עושה הקב"ה? משלם לו את שכרו בעולם הזה בכדי להעניש אותו בעולם הבא על כל פשעיו. כשמתבוננים בהסתכלות חיצונית ושטחית על מצב זה נראה כעין אי צדק שאדם העושה את רצון ה' ומקפיד על קלה כבחמורה הריהו סובל ייסורים הממררים את חייו, ומאידך אדם הכופר בטובת ה' ובחסדיו ומתנהג שלא כרצון הבורא הריהו חי חיי נחת ותענוגים ברווחה. והנה מגלה לנו התורה שלא כל מה שמבריק הוא זהב, שהצלחות מסוג זה לפעמים הינן לרעת האדם ומאידך חיים קשים וצרות לפעמים הם כרטיס הכניסה לחיי עונג ורוחני שעין לא ראתה.

כשנתבונן למשל בגלות מצרים נגלה שמתו עשרות אלפי אנשים - דורות שלמים נספו, החל מעבדים שלא שרדו את קושי השעבוד, תינוקות שנזרקו ליאור שמהם היו יכולים לצאת אלפים ורבבות. מדוע זה קרה? מדוע מתו כה רבים מעם ישראל?

התורה רומזת תשובה לשאלה זו: "וְאֶתְכֶם לָקֹז ה' וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִכּוּר הַבְּרָזָל מִמִּצְרַיִם לְהַיּוֹת לוֹ לָעַם וְנִזְלָה כַּיּוֹם הַזֶּה" (דברים ז, כ) מצרים מכונה בתורה 'כור הברזל' הנצרך בכדי לצרוף בו את ישראל מהפסולת שבה; כשם שהצדיק צריך לעבור תהליך של זיכוך על ידי הייסורים, כך ישראל צריכים לעבור גלות כדי להוציא מהם את הפסולת. תהליך זיכוך זה יחזור לעתיד לבוא כדברי הנביא: "וַיִּצְרְפוּתִים כְּצֶרֶף אֶת הַכֶּסֶף וּבִזְזֻתִים כְּבִזְזֹן אֶת הַזָּהָב" (זכריה יג, ט) כשם שצורפים כסף וזהב בכדי להוציא מהם את הסיגים כך גם את ישראל צורפים כיון שנמשלו לכסף וזהב שחייבים זיכוך; כשעוסקים בגרוטאות הרי שאין מדקדקים להוציא מהם את הפסולת, וכששוקלים אותם אין זה משנה את קיימת סטייה של כמה קילוגרמים לכאן או לכאן. אולם את הזהב בודקים בזכוכית מגדלת ושוקלים אותו במיליגרמים, וככל שנמצא בו פחות סיבים ערכו גבוה יותר. קו מחשבה זה יסייע בידינו להבין במקצת תופעות קשות ומכאיבות בקרב עמנו. אם קיימות צרות בישראל יותר מכל שאר אומות העולם, הסיבה לכך היא מעלתם הגבוהה של ישראל, מפני שהם משולים לכסף ולזהב שבוחנים אותם היטב מכל פגם ולו הקטן ביותר.

רבי יהודה הלוי אומר ב'כוזרי' שעם ישראל הינם לב העולם ואומות העולם שאר חלקי הגוף. כשנותנים מכה בלב הסכנה גדולה יותר ממכה בשאר האברים; כל מכה קטנה בלב מסוגלת להמית מה שאין כן מכה באותה עוצמה באבר אחר, ועל כן ישנן יותר צרות בישראל כיון שהם רגישים יותר.

והנה אילו האבות היו מקבלים את שכרם בעולם הזה או אז לא היה לנו היום זכות קיום ח"ו, ואם תרח היה מקבל את עונשו בעולם הזה לא היה נולד אברהם אבינו ובכלל לא היה עם ישראל חלילה. הרי לנו תשובה נוספת מדוע רשע וטוב לו: לפעמים הרשע אינו מקבל את עונשו כיון שעתיד לצאת ממנו או מזרעו אדם גדול, אפילו ענק בענקים כמו אברהם אבינו.

הרמב"ם אומר: יתכן שיהיה לאדם או משפחה מסוימת ארמון מפואר במשך מאה שנה ומי שמתבונן אולי אינו מבין בזכות מה הם זכאים לארמון כזה; אולם הקב"ה יודע תעלומות ומחזיק בידם את הארמון בכדי שיום אחד בהיר יעבור משם יהודי צדיק עייף מטורח הדרך וירצה לנוח בצל אחד הכתלים של הארמון. כמובן שיש לקב"ה גם חשבון עם בעל הארמון אולם כל זכות קיומו הינו בשביל הנאתו של אותו צדיק בלבד. הרי לנו ראייה נוספת שאין באפשרותנו להבין את דרכי ה' והנהגתו בעולם ואין בהשגתנו לפענח מדוע צדיק ורע לו ורשע וטוב לו.

כשהקב"ה עושה משפט עם הרשעים, קידוש ה' גדול יש בעולם. שלמה המלך אמר: "כָּל פֶּעַל ה' לְמַעַנְהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה" (משלי טז, ד) מסביר הרלב"ג: "...מה שתראה שיוזק הרשע ליום רעה הוא לתועלת כי בזה תועלת ללקיחת המוסר". למעשה כל מה שהקב"ה ברא בעולמו לכבודו בראו, כדברי הנביא: "כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וּלְכַבֹּדִי בְּרֵאתִיו וְיִצְרְתִּיו אֶף עֲשִׂיתִיו" (ישעיהו מג, י) וגם הרשע נברא לכבוד שמים. מהו כבוד שמים שבאדם רשע? שהעולם יבחינו בעונש שהרשע מקבל ויאמרו: 'פלוני שעשה פשעים ראו מה היה בסופו'.

צום החמישי - תשעה באב - יהפוך ליום טוב במהרה בע"ה ויתברר אז שהחורבן וההרס ששתלו הגויים כאשר באו בנחלת השי"ת ישמשו כקידוש שם שמים. גם כל הצרות שעשו לעם ישראל בהיסטוריה, רדיפות פוגרומים והרג שעשו רומאים גרמנים וערבים, הכל יהיה קידוש ה' גדול; או אז יתברר לעין כל מי הם תכלית העולם, מי הם לב העולם, אולם בינתיים אין ידינו רמה אלא יד הגויים, וצריכים עדיין לצום בצום החמישי שכן טרם זכינו שיתהפך ליום טוב.

אלא שדבר אחד חייב להיות נגד עינינו תמיד: משה אמת ותורתו אמת, וכל דברי הנביאים אמת. כל הנבואות על חורבן בית המקדש התקיימו; ההיסטוריה הוכיחה זאת, ממילא גם הנבואות על הגאולה העתידית יתגשמו ובקרוב, ועל ידי ההשתדלות שלנו בהתחזקות בתורה ובמצוות ואהבת חינוך נזכה כולנו לעבוד בבית המקדש השלישי במהרה בימנו.

שבת שלום יצחק חלבה

עלון זה מוקדש לעילוי נשמת מו"ר שר התורה הרב שמריהו יוסף חיים בן פאשה מרים זצוק"ל ומו"ר הרב שלום כהן בן תופחה זצוק"ל ומו"ר הרב חיים מאיר בן מילכה זצ"ל ומו"ר הרב שמעון בעדני בן חביבה זצ"ל ומו"ר הרב שמעון גד אליטוב בן שושנה זצ"ל

לעילוי נשמת אאמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, מרת אמי אולגה בת קלרה, יוסף הכהן בן קלרה, הרב גרשון אדלשטיין בן שרה, שאול בן מרים, הרב אליהו בן אהובה, מנחם מנחם בן הרב דוד ואסתר הי"ד, ריקרדו סלודור קוקו בן רחל, שלום בן יהודית, יעקב בן יהודה, יניב בן סימה, שלמה בן מטיילדה, הג"ר יוסף שלום ב"ר אברהם וחיה מושא, הרב יעקב חי בן מרגלית, חיים שאול בן בתיא, שמעון שמעוני בן חנה, אברהם בצלאל בן רחל, הרב אברהם צוקרמן בן שרה, אריה לייב בן דבורה, חנניה בן חיים, הרב חנן פורת בן שולמית, משה סלים בן חתון, יחיא בן עישה, יוסף אדרי בן פריחה, אייל בן לאה, עמידור בן שרה, נתן בן דוד ולאח, עוזיאל זוסיא בן יעקב משה, מתתיהו מנחם בן לאה, ישראל בן לאה, יעקב בן מרים, אבנר יחיאל בן רחל, חיים בן יוסף דוד, גרשון בן חנה, מנשה בן שרה, מרדכי מורד בן חנה, מתוך בן מרים, מרדכי שמעון בן דאדא, שלמה בן פורטונה, מאיר ירחמיאל בן שמחה, מסעוד בן עליה, עמרם בן עישה, אילן בן יחזקאל, מנחם נחום בן אליעזר ליפא, יעקב בן עישה, שמעון בן עישה, אנריקה בן פאני, שלמה חי בן מזל טאוס, מרדכי שלום בן רחל, עמרם בן אסתר, הרב מרדכי אלישיב בן שושנה, זאב בן ברכה, משה בן פלור, אביאטר בן ברוך הי"ד, יצחק בן אסתר, ניר יהודה בן מיכל, יעקב בן מרים, יעקב בן רחל, יוסף בן חנה, ניסים בן חנה, משה בן מרים, אייל בן עירית תשורה הי"ד, יעקב נפתלי בן רחל הי"ד, גיל-עד מיכאל בן בת גלים הי"ד, דודי רחמים בן חנה, דוד הרוש בן לאה, יוסף ברוך בן תמר, יעקב בן נעומי, יצחק בן חנה, יהודה בן אסתר, שלמה בן שמחה, אליעזר בן צבי וציפורה, אליהו בן נעמי, שמעון בן דינה, בנימין בנדט בן יוסף, דוד בן שרה, מאיר טובי בן ליטא, נוריאל יחיאל גץ בן אסתר, אהרון בן סלחה, ניסים בן חנה, מאיר הכהן בן אריה, גבריאל בן גאולה, יונתן בן ציפורה, משה בן אשר ומרים, פנחס בן מרים, יעקב בן יהודית, פליקס אשר בן חביבה, משה בן אסתר, אלעד בן רבקה, רחמים בן זוהרה, שלום טוטיאן בן שרה, דניאל בן שרה, אילן הכהן בן חנה הי"ד, יעקב בן נעומי, יצחק בן חנה, דוד חי בן יפה, שלמה בן כזאלה, שלום בן שמחה, בנימין בן נדרה, לאה בת אליהו גרשון, אליס בת פריחה, מרים ספיר בת שמואל, יוסף בן שמחה, גבריאל יצקן בן מרים, ויצמן מור בן גורג'יה, דוד הרוש בן לאה, חנה בת דורית, צירל בת ישראל, שולמית דבורה בת שאול, תמר אולגה בת יעקב, שרת נוסרט (רבני) בת סנס, חסינה בת רחנה, פלורה בת לאה, הרבנית שפרה בת לאה, טליה חנה בת מלכה, שרה בת מרים, שרה חנה לויזה בת פאני; שושנה בת רוזה, שרה רחל בת בוליסה, רחל בת רבקה, שרה בת רוחמה, שרה בת שולמית, ברוריה בת מרגלית, אילנה בת רחל, מזל פורטונה בת שרה, אלסירה בת שרה, שמחה בת אוז'ני, רחל בת סוליקה, יהודית בת עזיזה, אוז'ני בת רוזה, פרלה בת גוטי, שרה בת קיז'ה, שרה בת מרים, רחל בת שרה, ריינה בת אסתר, צילה בת פאינה, לאה בת בתיא, אסתר בת דונינה, גיטל בת שאול קלמן, יפה בת טאוס, עזיזה בת כזאלה, מזל טוב בת מסעודה, חנה בת זהבה, חסיבה בת תמר, חנה דינה בת מנחם, רחל בת יעקב, יהודית בת שרה, תמר בת שרה, יפה עזת בת מרים ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לזיכוי הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.

עלון זה יהיה מוקדש לרפואתה השלמה של אורלי בת דונה וסילביה רות בת אסתר